

но починаюшому, достаточнo трудно избежити суб'єктивностi в оцiнюваннi учасних. Однакo, за кожним намереним заввищенням или заниженням оцiнки може стoятъ рiзний смисл.

Выводы. Стандарт государственного образования по географии является необходимой основой для определения целей географического образования, создания единого в стране педагогического пространства, благодаря которому будет обеспечен единый уровень общего географического образования, получаемого молодыми людьми в разных типах образовательных учреждений. Гарантия качества, решаемого в первую очередь путем использования мониторинга, означает поэтапное наблюдение за процессом получения качественного продукта, в результате своевременной комплексной и стандартизированной оценки качества знаний, умений и навыков по географии [5].

Рецензент – д-р пед. наук, проф. И.И. Барина

Литература:

1. *Кривишенко Л.П.* Педагогика: Учеб. – М.: Проспект, 2008. – С. 316–317.
2. *Подласый И.П.* Педагогика: Учеб. для вузов: В 2-х кн. Кн 1: Общие основы. Процесс обучения. – М., 2002. – С. 547–549.
3. *Смирнова А.* Ключевые компетенции как «измеритель качества» получаемого образования // Учитель. – 2009. – № 1. – С. 11–15.
4. *Чекмарева Т.К.* и др. Мониторинг качества образования. Ч.3: География. Воспитание. – М.: МИОО, 2008. – С.28.

УДК 908 (477.63) + 371.134

Г.О. Лисичарова

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара

СТРУКТУРА І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ З ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ ДО КРАЄЗНАВЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВЕЛИКОГО МІСТА

Стаття розкриває зміст дослідно-експериментального дослідження підготовки майбутніх учителів географії до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста. Розкрито структуру однофакторного педагогічного експерименту, який ґрунтується на загальних педагогічних принципах вищої школи з урахуванням відповідних специфіці діяльності організаційно-методичних умов. Побудовано модель формувального етапу педагогічного експерименту. Визначено завдання рівневої технології підготовки майбутніх учителів географії. Передбачено оперативну діагностику сформованості кожного з п'яти компонентів, що є складниками готовності учителів географії до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста.

Ключові слова: краєзнавча підготовка учителів, модель педагогічного експерименту, технологія підготовки в умовах великого міста.

G. Lisicharova

STRUCTURE AND TASKS OF PEDAGOGICAL EXPERIMENT ON THE TRAINING OF THE FUTURE TEACHERS OF GEOGRAPHY TO STUDY A LOCAL LORE ACTIVITY IN CONDITIONS OF A BIG CITY

The article describes the contents of skilled-experimental work on the training of the future teachers of Geography to study a local lore activity in conditions of a big city. The structure of the one factorials of pedagogical experiment which is based on the general of pedagogical principles of the higher educational institutions with registrations according to the specification of organization activity and methodical conditions has been considered. The model of the forming stage of pedagogical experiment has been created. The tasks of the level technology of training of future teachers of Geography have been determined. The forming diagnosis of every of five training components of geography teachers to study a local lore activity in conditions of a big city has been taken into consideration.

Keywords: study a local lore training of teachers, the model of pedagogical experiment, technology of training in conditions of a big city.

Вступ. Недостатня розробленість у теорії та практиці вищої педагогічної освіти технології підготовки майбутніх учителів географії до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста, а крім того, вимоги сьогодення щодо підвищення рівня здійсненої підготовки зумовили організацію та проведення педагогічного експерименту, мета якого полягала в перевірці ефективності запропонованої технології підготовки майбутніх фахівців до означеного виду діяльності під час навчання у вищому навчальному закладі.

Вихідні передумови. Відповідно до теорії однофакторного педагогічного експерименту, дослідно-експериментальна робота передбачала чотири етапи: констатуючий, пошуковий, формувальний, контрольно-коригувальний експеримент. Експериментальна робота здійснювалася протягом 11 років. Здійснюючи дослідження, ми враховували сучасні напрями розвитку вищої педагогічної освіти [1–8; 10], державні документи і найсучасніші дослідження в галузі підготовки майбутніх учителів до різних видів професійної діяльності. Хід констатуючого експерименту та його результати визначили шляхи і завдання етапу пошукового експерименту, який, у свою чергу, вплинув на зміст формувального етапу педагогічного експерименту.

Мета, постановка завдань. Розглядаючи підготовку майбутніх учителів до краєзнавчої діяльності в умовах міста як наскрізну технологію, ми здійснювали формувальний експеримент шляхом організації цілеспрямованого навчання майбутніх учителів географії, яке передбачало: 1) розвиток позитивної професійної мотивації до краєзнавчої діяльності як важливої складової в роботі вчителя географії; 2) формування теоретичних знань, практичних умінь та навичок застосування сучасних методів географічного краєзнавства в умовах великого міста за допомогою апробації спецкурсу; 3) залучення майбутніх учителів до самостійної пошуково-дослідницької роботи з метою набуття практичного досвіду здійснення краєзнавчої діяльності в умовах великого міста; 4) діагностику якісних та кількісних змін у розвитку структурних компонентів підготовки майбутніх

учителів географії до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста; 5) визначення рівнів сформованості компонентів підготовки студентів географів до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста.

Виклад основного матеріалу дослідження. Педагогічний процес у ході формувального етапу експерименту ґрунтувався на загальних дидактичних принципах вищої школи. Для врахування специфіки готовності, що формувалася, були створені певні організаційно-методичні умови, в яких досліджувані якості найбільш активно розкривалися і проявлялися: 1) робота проводилася в природних умовах педагогічної діяльності; 2) співпраця зі студентами в процесі навчання; 3) дослідження проводилося на матеріалі, зміст якого визначений у кваліфікаційних вимогах до підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів – майбутніх учителів географії, і відповідає «Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу»; 4) розроблено програму спецкурсу «Географічно-краєзнавчі дослідження в умовах великого міста» за сучасними вимогами кредитно-модульної системи навчання; 5) розроблено зміст практикумів, що забезпечують набуття студентами навичок краєзнавчої діяльності в умовах великого міста під час засвоєння спецкурсу; 6) організовано проходження виробничої переддипломної та позашкільної практик студентів-географів; 7) розроблено програму педагогічної практики, яка забезпечує індивідуалізацію роботи майбутніх викладачів географії як загальноосвітньої, так і вищої школи; 8) забезпечено оперативну діагностику рівнів сформованості компонентів готовності студентів до краєзнавчої діяльності в умовах міста.

Для дослідно-експериментальної роботи було обрано Дніпропетровський національний університет. В експерименті були задіяні студенти геолого-географічного факультету спеціальності 7.070501 – «Географія» (фах підготовки: географ-викладач та географ-організатор краєзнавчо-туристичної роботи). Для досягнення достовірності результатів дослідження нами була розрахована мінімально необхідна кількість студентів, яка мала бути задіяною у впровадженні експерименту. Робочий обсяг вибірки для контрольної групи – 41 особа, для експериментальної – 43 особи IV курсу денного відділення факультету.

Будуючи модель формувального експерименту, ми враховували, що готовність до краєзнавчої діяльності є складним особистісним утворенням, яка не може бути сформована одномоментно, а тому процес підготовки майбутніх учителів географії до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста слід розглядати як багатоетапний, поступовий і тривалий. Ґрунтуючись на досвіді формування готовності вчителів географії і біології до краєзнавчо-туристичної роботи з учнями [9], підготовку майбутніх учителів ми побудували на основі рівневої технології навчання і виховання.

І рівень – навчально-інформаційний.

Вивчення спеціальної навчальної дисципліни «Географічно-краєзнавчі дослідження в умовах великого міста», *функції* якої:

– *інформаційно-пізнавальна*: а) формування ставлення до міста як об'єкта дослідження географічного краєзнавства, спираючись на численні

міжпредметні зв'язки гуманітарно-суспільних і професійно-зорієнтованих дисциплін навчального плану й узагальнюючи надбану систему знань, умінь та навичок з дисциплін краєзнавчого циклу; б) теоретичне й практичне знайомство з джерелами і методами географо-краєзнавчих досліджень з урахуванням особливостей їх застосування в умовах великого міста; в) узагальнення досвіду географічно-краєзнавчих досліджень на локально-регіональному рівні, яким у даному експерименті виступає місто Дніпропетровськ та його найближче оточення; г) оволодіння елементами знань про краєзнавчий потенціал великого міста як перспективного освітньо-виховного простору; д) осмислення багатогранності взаємозв'язків у ланцюжку «природне оточення міста – населення міста – господарська діяльність міста» як складових географічно-краєзнавчих досліджень; е) оволодіння організаційно-методичними вміннями і навичками краєзнавчої діяльності в умовах великого міста;

– *розвиваюча*: навчальний процес покликаний спонукати саморозвиток особистості – її інтелектуалізацію, а саме розвиток організаторських здібностей, самостійності і творчості студентів;

– *виховна*: а) естетичне і духовне виховання студентської молоді; б) громадянське і патріотичне виховання майбутніх учителів географії; в) екологічне виховання студентів під час навчання у великому місті.

II рівень – навчально-практичний.

Організація індивідуальної та самостійної роботи студентів як складових переорієнтації навчального процесу на індивідуально-диференційовану форму, що передбачає підвищення ролі самоосвіти майбутнього фахівця. Проходження виробничої (переддипломної або позашкільної) та педагогічної практик.

III рівень – науково-методичний.

Виконання студентами творчих завдань, зорієнтованих на географічно-краєзнавчі дослідження в умовах великого міста, в ході співпраці зі шкільними та позашкільними закладами великого міста. Написання тематичних курсових і дипломних робіт, у змісті яких особливе місце відводиться визначенню можливостей застосування результатів географічно-краєзнавчих досліджень у практиці навчально-виховного процесу.

У готовому до використання вигляді модель формувального експерименту складалася з таких елементів: 1) вибір методик і методів експериментального дослідження змін рівнів готовності майбутніх учителів географії до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста; 2) науково-методичне забезпечення формувального експерименту (програма спецкурсу, завдання індивідуальної та самостійної роботи студентів, програма педпрактики, завдання контрольних зрізів, тестів тощо); 3) встановлення початкового рівня знань і умінь студентів контрольної та експериментальної груп; 4) викладання студентам спецкурсу «Географічно-краєзнавчі дослідження в умовах великого міста»; 5) спостереження за ставленням студентів до краєзнавчої діяльності в ході вивчення спецкурсів, установлення за

допомогою проміжного тестового контролю і заключного зрізу ефективності підготовки до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста; 6) проходження студентами виробничої позашкільної (контрольною групою) та виробничої переддипломної (експериментальною групою) практики; 7) виконання завдань з організації географічно-краєзнавчих досліджень в умовах великого міста під час проходження студентами педпрактики; 8) визначення стійкості сформованості у майбутніх учителів готовності до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста на основі заключного зрізу; 9) висновки про доцільність упровадження експериментальної технології у процес підготовки майбутніх учителів географії до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста.

Початковий зріз, як проміжний і заключний, складалися із завдань, що дозволяли оцінити рівень, якому на певний час відповідав кожен із компонентів готовності до краєзнавчої діяльності в умовах великого міста: мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний (або методичний), емоційно-вольовий, контрольно-оцінювальний. При застосуванні засобів контролю урахувалися дидактичні принципи: 1) відповідність змісту навчання результатам засвоєння, що підлягають контролю; 2) однозначність розуміння сформульованих завдань всіма студентами; 3) отримання за допомогою завдання максимуму інформації про об'єкт контролю; 4) достовірність виявлених завданням результатів.

Розроблені нами критерії оцінки сформованості у майбутніх учителів готовності до досліджуваної діяльності дозволили з достатньою достовірністю зробити висновок про рівень сформованості у студентів готовності до її здійснення. Ефективність підготовки встановлювалася на основі визначення приросту середніх значень кожного з компонентів готовності на основі результатів вихідного та заключного зрізів знань та вмінь студентів.

Висновки. Всебічний аналіз одержаних результатів дослідження виявив закономірність, суть якої полягає у тому, що інтенсивне засвоєння майбутніми вчителями географії методики краєзнавчої діяльності адекватно впливає на формування їхньої громадянської свідомості. Серед побажань, що висловлювалися старшокурсниками щодо поліпшення підготовки студентів, домінували пропозиції про збільшення тривалості навчальних практик і розширення географії їх проведення, введення нових спецкурсів, видання краєзнавчої літератури, більш активного залучення студентів до досліджень рідного краю, якими займається кафедра та її філії. Зважаючи на це, ми ставимо перед собою завдання виявити педагогічно продуктивні форми і методи навчально-виховної роботи, що забезпечують ефективне формування готовності студентів-географів до краєзнавчої діяльності.

Рецензент – д-р пед. наук, проф. Н.П. Волкова

Література:

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України: Історія. Теорія: Підруч. для студ., аспір. та молодих виклад. ВНЗ. – К. : Либідь, 1998. – 557 с.
2. Галузинський В.М., Євнух М.Б. Основи педагогіки та психології вищої школи в Україні: Навч. посіб. для виклад. та аспір. вузів. – К.: ІНТЕЛ, 1995. – 168 с.

3. *Кларин М.В.* Технология обучения: идеал и реальность. – Рига: Эксперимент, 1999. – 180 с.

4. *Кондрашова Л.В.* Реформування педагогічної підготовки студентів // Рідна школа, вересень 2000. – С. 14–16.

5. *Основы педагогики высшей школы: Учеб. пособ. для студ. всех спец. / Л.Л. ТОВАЖНЯНСКИЙ, А.Г. РОМАНОВСКИЙ, В.В. БОНДАРЕНКО и др.* – Харьков: НТУ «ХПИ», 2005. – 597 с.

6. *Педагогічні технології: Навч. посіб / О.С. Падалка, А.С. Нісімчук, І.О. Смолюк та ін.* – К.: Укр. Енцикл. ім. М.П. Бажана, Наук. ред. колегії Книги Пам'яті України, 1995. – 256 с.

7. *Пуховська Л.В.* Розвиток теорії професійної підготовки вчителів у країнах Заходу // Шлях освіти. – 1998. – № 1. – С. 20–25.

8. *Сагарда В.В.* Система підготовки педагога в умовах університетського образования: Дис. ... д-ра пед. наук у формі наук. доповіді. – К.: КДП ім. М.П. Драгоманова, 1992. – 48 с.

9. *Тімець О.В.* Підготовка майбутніх учителів географії і біології до краєзнавчо-туристської роботи з учнями: Дис. ... канд. пед. наук. – К.: Ін-т пед. і психол. проф. освіти АПН України, 2001. – 220 с.

10. *Уварова Г.* Як підготувати сучасного вчителя географії // Географія та основи економіки в школі. – 2001. – № 5. – С. 2–3.

УДК 528.946

П.В. Луценко

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

СТВОРЕННЯ ІНДЕКСНО-КАДАСТРОВИХ КАРТ ДЛЯ ПОТРЕБ ЗЕМЛЕУСТРОЮ

Розглянуті структура даних і особливості створення індексно-кадастрових карт як одних із ключових засобів управління земельними ресурсами. Показані основні системи унікальної ідентифікації земельних ділянок. Приведені принципи, закладені в основу кадастрового розподілу території України. Визначені джерела інформації для складання й оновлення індексно-кадастрових карт. Дана схема формування кадастрового номера об'єкта нерухомого майна. Приведені основні принципи складання індексно-кадастрових карт.

Ключові слова: індексно-кадастрова карта, кадастровий номер, земельна ділянка.

P. Lutsenko

CREATION OF INDEX-CADASTRAL MAPS FOR NECESSITIES OF LAND UTILIZATION

The structure data and particularities of the capturing index-cadastral maps, as one of the key tools in management resources of land are mattered. A main systems unique identifying of the land areas is showed. The principles, it were mortgaged in base cadastre of the territory of the Ukraine are brought. The sources to information for capture and renovations index-cadastral maps are defined. A scheme of the shaping number cadastre of the real estate object is given. The general principles capturing index-cadastral maps are brought.

Keywords: index-cadastral map, cadastral number, land area.